

ולילה. מה הטעם יומם?
 שהתחברה מ"ם סתומה ביום,
 ומאירה בלילה. ואלמלא זה,
 חקות שמים וארץ לא שמתי, אלו
 חקות שקבועים בזה, חקות
 התורה לא יתקיימו. ומתי
 יתקיימו? כשצדקו יחדו.

גם עבדך נזהר בהם, מלטעות
 בתקוני המלך. שהרי בכל לילה
 משתדל בהם לחברם יחד. זהו
 שכתוב (תהלים קיט) חצות לילה
 אקום להודות לך. על משפטי
 צדקך - שמשפטים שהם
 נחמדים, וכוללים מכלם, יתחברו
 בצדק הזו.

ואז, כאשר מתחברים, הם
 שומרים שלא יתקרב למקדש
 ערל וטמא. וכשהם שומרים
 אותה השמירה, שהיא סוף
 הדרגות שהוא עקב, אזי היא רב
 שמתחברת למעלה. ועל זה כתוב
 (משלי כב) עקב ענוה יראת ה'. עקב
 ענוה נתנה יראת ה'. ענוה - כמו
 שנאמר (במדבר יב) והאיש משה ענו
 מאד, ונקרא (דברים לג) איש
 האלהים, וכתוב (תהלים יח) וענותך
 תרבני.

וכתוב ראשית חכמה יראת ה',
 משום שבראש צריך לירא ממנה,
 ואחר כך לעלות בחכמה. דבר
 אחר, ראשית חכמה יראת ה' -
 זו היראה העליונה, ומשום שהיא
 ראש לפתחונים לקחה שם
 העליון. ועל זה נקראת עטרת,
 בשם הפתח העליון, הטמיר
 מהפל, ליחד הראש עם הסוף,
 ובשם אחד נכללת.

דבר אחר (תהלים יט) בשמרו עקב
 רב - אותם משפטים שומרים את
 העקב רב הזה, שהרי עקב, בעל
 הפית, שומר ביתו. והרי העירו
 על אותו (עקב) שנטל אמנותו של
 עקב, שפרע שבע פריעות, לכטל

אתקיים עלמא, דהוא חיבר ברית בלילה. הדא
 הוא דכתיב, (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם
 ולילה. מאי טעמא יומם. דהא אתחברת מ"ם
 סתומה ביום, ונהיר בלילה. ואלמלא האי.
 חקות שמים וארץ לא שמתי, אלין חוקות
 דקביעין בהאי חוקות התורה לא יתקיימו.
 ואימתי יתקיימו, כד צדקו יחדו.

גם עבדך נזהר בהם, מלמיטעי מתיקוני
 דמלפא. דהא בכל ליליא אשתדל בהו,
 לחברא לון פחדא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קיט
 כב) חצות לילה אקום להודות לך. על משפטי
 צדקך, דמשפטים דאינון נחמדים, וכלילן
 מכולם, יתחברון בהאי צדק.

וכדין כד מזדווגין, אינון נטרין דלא יתקרב
 למקדש ערל וטמא. וכד אינון נטרין
 לה להאי שמירה סופא דדרגין דאיהו עקב,
 פדין איהי רב אתחברת לעילא. ועל דא פתיב,
 (משלי כב ד) עקב ענוה יראת ה'. עקב ענוה, יקבה
 יראת ה'. ענוה: כמו דאתמר (במדבר יב ג) והאיש
 משה ענו מאד. ואיקרי (דברים לג א) איש האלהים.
 וכתוב (תהלים לח ו) וענותך תרבני.

וכתיב, (שם קיא י) ראשית חכמה יראת ה'. בגין
 דברישא בעי למדחל מינה, ולבתר
 לסלקא בחכמה. דבר אחר ראשית חכמה
 יראת ה', דא יראה עילאה. ובגין דהיא רישא
 לתפאי נקטא שמא דעילאה. ועל דא אקרי
 עטרת, בשמא דכתרא עילאה, טמירא דכולא,
 ליחדא רישא בסופא, ובחד שמא אתפלילת.

דבר אחר בשמרו עקב רב, אינון משפטים
 נטרין להאי עקב רב, דהא יעקב, מאריה
 דביתא, נטיר ביתיה. והא איתערוו בההוא (עקב)
 דנסיב אומנותא דיעקב, דכרע שבע פריעין,

שְׂבָעָה רֵאשֵׁי הַנְּחֹשׁ, שְׁלֹא יִקְרַב
לְמִקְדָּשׁ.

גַּם מִזְדִּים חֲשׂוֹף עֲבֹדָה, וְזִים - זֶה
הַנְּחֹשׁ שְׂרוּכֵב עָלָיו (סמא"ל). חֲשׂוֹף
עֲבֹדָה - כְּמוֹ אוֹתוֹ הַעֲבֹד שְׁכַל
מִפְתָּחוֹת אֲדוּנוֹ בִּידוֹ, אָמַר שֶׁהִיא
בַּחֲשֵׁכָה וְצִלְמוֹת, בְּשִׁבִיל אוֹתָם
זִים שֶׁשְׁלֹטוֹ בְּעוֹלָם וְגִרְמוֹ
מִתָּה, וְלִפְעָמִים פְּגוּמָה הַלְּבָנָה,
וְשׁוֹלֵט הַנְּחֹשׁ.

וְדוֹד הָיָה מִבְּקֵשׁ עַל זֶה רַחֲמִים,
וְאָמַר אֵל יִמְשְׁלוּ בִי אֲזִי אֵיתָם,
שְׁלֹא יִשְׁלַט בְּמִקְוָמוֹ. לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ
הַעֲקֵב עַל יַד יַעֲקֹב, שֶׁנִּקְרָא גְדוֹל,
בֶּן בְּכוֹר. שְׁאִין לָךְ בְּעוֹלָם
שֶׁהַתַּגְּבֹר כִּנְגַד הַנְּחֹשׁ הַזֶּה כְּמוֹ
יַעֲקֹב, וְהִסִּירוֹ מִנְּחֻלָּתוֹ, מִשׁוּם
שֶׁהוּא בְּעַל הַבַּיִת, שְׁלֹא יִטְמָא
בֵּיתוֹ.

בֵּינוֹן שְׁלֹא יִשְׁלַט, אֲזִי אֵיתָם. אֲזִי:
אֶל"ף, אֹר הַעֲפִיק. זִי"ן, שְׂבָע
דְּרָגוֹת שְׁכֹלִילוֹת בְּיַעֲקֹב. בֵּינוֹן
שְׁכַל זֶה הַתַּחֲבֵר, אֲזִי אֶהְיֶה תָם.
שְׁפָה נִקְרָא מִכְתָּם - מִן וְתָם. מִן
- מִשׁוּם שְׁאִין לָהּ אֹר מִשְׁלָה.
תָּם - כְּשֶׁהַלְּבָנָה בְּשִׁלְמוֹת
וּמְאִירָה בְּאוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים, אֲזִי
תָּם, וְעַל זֶה מִכְתָּם לְדוֹד.

מִתִּי? כְּשֶׁנִּשְׁמַרְתָּ הַלְּבָנָה. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (תהלים טו) שְׁמִרְנִי אֵל כִּי
חֲסִיתִי. מִה זֶה חֲסִיתִי? כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (שם נז) חֲסִיָּה נִפְשׁ"י.

מִה הַטַּעַם שְׁמִרְנִי אֵל? צִדוֹ שֶׁל
אֲבָרְהָם שְׁצָרִיף לְעוֹרֵר, שִׁיאִיר
חֶסֶד עֲלִיוֹן לְחֶסֶדֵי דוֹד הַנְּאֻמָּנִים.
זֶה שְׁכָתוֹב (שם קג) וְחֶסֶד ה' מְעוֹלָם
וְעַד עוֹלָם. חֶסֶד - זֶה אֲבָרְהָם,
שֶׁלְקַח מִהָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן אֹר
וְחַיִּים וְנָתַן לְעוֹלָם הָאֲחֵרוֹן. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו. הוּא
הָעוֹלָם הָאֲחֵרוֹן שֶׁתְּלוּיָהּ בּוֹ
הִירָאָה.

הוּא עוֹלָם בְּתִרְאָה דְתִלְיָא בֵּיה יְרָאָה.

לְבִטָּלָא שְׂבָע רֵאשֵׁי דְחוּיָא, דְלֹא יִקְרַב
לְמִקְדָּשׁ.

גַּם מִזְדִּים חֲשׂוֹף עֲבֹדָה, זִים: דָּא נְחֹשׁ
דְרָכִיב עָלֵיהּ (סמא"ל). חֲשׂוֹף עֲבֹדָה, כְּגוֹן
הַהוּא עֲבֹדָה דְכָל מִפְתָּחֵן דְמְאִירָה בִּידיָה,
אָמַר דְהִיא בְּחֹשׁוֹכָא וְטְלִימוֹתָא, בְּגִין אִינוּן
זִים דְשְׁלֹטוֹ בְּעֻלְמָא, וְגִרְמוֹ מִיתָה. וְזִמְנִין
פְּגִימָא סִיְהָרָא, וְשְׁלִיט חוּיָא.

וְדוֹד הָוָה בְּעֵי רַחֲמִין עַל דָּא, וְאָמַר אֵל יִמְשְׁלוּ
בִי אֲזִי אֵיתָם, דְלֹא יִשְׁלוֹט בְּאֲתִרְיָה.
לְנִטְרָא הַהוּא עֲקֵב, עַל יְדָא דִיעֲקֵב, דְאִקְרִי
רַב, בְּרָא בּוֹכְרָא. דְלִית לָךְ בְּעֻלְמָא דְאֲתַגְבֵּר
לְקַבְלֵיהּ דְהִיא נְחֹשׁ, כְּפוֹתִיָה דִיעֲקֵב, וְאֲעֲרִי
יְתִיָה מְאֻחֶסְנִתִּיָה, בְּגִין דְהוּא מְאִירָה דְבֵיתָא,
דְלֹא יִסְאֵב בֵּיתִיָה.

בֵּינוֹן דְלֹא יִשְׁלוֹט, כְּדִין, אֲזִי אֵיתָם. אֲזִי: אל"ף,
נְהִירוֹ דְעֲפִיקָא. זִי"ן, שְׂבָע דְרָגִין דְכִלְיָן
בְּיַעֲקֹב. בֵּינוֹן דְכָל הָאִי אֲתַחֲבֵר, כְּדִין אֶהְיֶה
תָּם. דְהִכִּי אִקְרִי מִכְתָּם, מִן וְתָם. מִן: בְּגִין
דְלִית לָהּ נְהוּרָא מְדִילָהּ. תָּם: כְּדִין אֶהְיֶה
בְּאֲשִׁלְמוֹתָא, וְנְהוּרָא בְּנְהִירִין עֵילְאִין, כְּדִין
תָּם. וְעַל דָּא (שם טו א) מִכְתָּם לְדוֹד.

אִימְתִי. כְּדִין אֲתַנְטִירַת סִיְהָרָא. הָדָא הוּא
דְכָתִיב, (שם) שְׁמִרְנִי אֵל כִּי חֲסִיתִי
בְךָ. מִאי חֲסִיתִי, כְּמָה דְאֲתָּ אָמַר (שם נז ב)
חֲסִיָּה נִפְשׁ"י.

מִאי טַעְמָא שְׁמִרְנִי אֵל. סְטֵרָא דְאֲבָרְהָם
בְּעָא לְאֲתַעְרָא, דִּינְהִיר חֶסֶד עֵילְאָה,
לְחֶסֶדֵי דוֹד הַנְּאֻמָּנִים. הָדָא הוּא דְכָתִיב,
(שם קג יז) וְחֶסֶד ה' מְעוֹלָם וְעַד עוֹלָם. חֶסֶד:
דָּא אֲבָרְהָם. דְנִקִּיט מְעוֹלָם עֵילְאָה נְהִירוֹ
וְחַיִּים, וְיִהִיב לְעוֹלָם בְּתִרְאָה, הָדָא הוּא
דְכָתִיב, וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו. הוּא עוֹלָם בְּתִרְאָה דְתִלְיָא בֵּיה יְרָאָה.

